

UN VLĂSTAR DIN ARBORELE GENEALOGIC AL CANTEMIREȘTILOR

Nicolae DERGACI

Rezumat

Autorul a ținut să contribuie la celebrarea anului Cantemir prin evocarea mezinii domnitorului - Smaranda-Ecaterina Cantemir. Un portret care înfățișează chipul principesei face parte din colecția expoziției permanente „Arta franceză din sec. XVI-XX” a prestigiosului Muzeu de Artă Plastică „A. S. Pușkin” din Moscova.

Smaranda-Ecaterina Cantemir a fost damă de onoare la curtea imperială a Rusiei. După căsătorie a trăit mulți ani la Paris, unde soțul ei Dmitri Golițan a exercitat funcția de ambasador al Rusiei în capitala Franței. La Paris fiica lui Cantemir a întreținut un salon, unde se adunau celebrități ale culturii și literaturii franceze. La Moscova și până în zilele noastre activează prima instituție spitalicească din Rusia (Pervaia Gradscaia Bolnița), construită cu ajutorul financiar al distinsei fiice a domnitorului moldovean.

O statistică internațională spune, că oamenii celebri – marii savanți, scriitori, plasticieni, artiști, - au avut, de regulă, urmași mediocri, incolori, fără talent și valoare. Dar au fost și excepții, e adevărat, nu prea numeroase. Una dintre ele o reprezintă familia domnitorului Dimitrie Cantemir (1673-1723)¹, acel „rege între filozofi și filozof între regi”. Fiul său Antioh Cantemir (1709-1744) e primul poet satiric rus, unul dintre fondatorii literaturii ruse moderne. Toate crestomațiile literelor rusești încep cu Antioh Catemir. „Acest om, – scria Visarion Belinski - printr-o fericită intuiție cel dintâi în Rusia a împletit poezia cu viața, în timp ce Lomonosov le-a desfăcut pentru multă vreme”². În genere, domnitorul și savantul Dimitrie Cantemir a avut urmași demni (deși nu toți) de notorietatea sa europeană. Fiica mai mare, Maria, după aprecierile istoricilor ruși, a fost cea mai cultă femeie din Rusia din timpul țarului Petru I³. Fiul Matvei Cantemir a fost un bun arhitect. A făcut cinste familiei și mezina domnitorului, pricipesa Smaragda (Smaranda)–Ecaterina, născută din a două căsătorie a lui Dimitrie Cantemir cu cneaghinea Anastasia Trubețkaia (1700-1755) – stats–damă la curtea imperială.

Pe la mijlocul Secolului Luminilor, această fiică de domn moldav a întreținut la Paris, după moda franceză, un renumit salon animat, unde se adunau celebrități din lumea științei și literelor. Ea s-a remarcat, printre contemporani, prin frumusețe și farmec⁴. Chipul ei luminos ne amintește de o maximă a lui Nicolae Iorga: „Ce deosebește diamantul de cărbune? Nu că primește mai multă lumină, ci trimite mai multă înapoi”.

Din rama aurită a unui portret de epocă ne privesc doi ochi senini, iar întregă figură emană înțelepciune și inteligență. Pânza de dimensiuni nu prea mari (97 cm x 83 cm) a fost pictată de plasticianul francez Louis–Michel Vanloo (1707-1771), care a intuit cu maximă precizie, cum acest vlăstar din arborele genealogic al Cantemireștilor noștri și-a înțeles rostul vieții.

Domnița Smaragda–Ecatarina Cantemir s-a născut în anul 1720, primind la botez nume dublu, ce semnifică cele două etnii ale părinților ei.

De la mamă sa, cneaghinea Anastasia Trubețkaia, care și-a petrecut anii tinereții în Suedia, unde tatăl ei, cneazul Ivan Iurevici Trubețkoi (1667-1749) căzuse prizonier în luptele dintre ruși și suedezi de la Narva (1700), domnița Smaragda–Ecatarina a moștenit remarcabile trăsături fizice, iar de la tatăl ei – înțelepciune, interesul față de cultură și științe umaniste.

În anul 1744, fiica mai mică a lui Dimitrie Cantemir devine doamnă de onoare la curtea imperială din Sankt-Petersburg, în timpul domniei țarinelor Ana Ioanovna (1693-1740) și Elisaveta Petrovna (1709-1762). Cea dintâi, vanitoasă, îi interzise freilenei să poarte bucle și să apară la curte cu bijuterii și diamante ale familiei pentru că nu-i plăcea să aibă în preajma sa o tânără plină de farmec și mister. În schimb după ce pe tron urcă Elisaveta Petrovna, fiica lui Petru cel Mare, care fusese oaspete frecvent la palatul lui Dimitrie Cantemir de pe strada Milionnaia din Sankt Petersburg, Smaragda–Ecatarina și-a scos giuvaierele din scrinul vechi și și-a lăsat nestingherite buclele aurii, care o prindeau de minune.

Și e firesc că o asemenea fiică, os de domn, să aibă numeroși pretendenți, care să-i ceară mâna. Or, mai toți cavalerii erau distanțați, pentru că păreau prea posaci și neciopliți în fața ei, atât de strălucitor și plin de rafinement era chipul ei. Smaragda–Ecatarina era conștientă de calitățile ei și vroia să se manifeste din plin între domnișoarele de onoare de la curte. Ea vorbea foarte bine latina clasică, care în Veacul Luminilor era limba științei, cunoștea franceza, germana, suedeza.

Și doar căpitanul Regimentului Ismailov, cneazul Dmitri Mihailovici Golițan (1721-1793), cu care discuta liber, de la egal la egal, despre principiile filozofice ale lui Voltaire, deveni alesul inimii ei. Nunta lor s-a jucat la Palatul de Iarnă, oaspeți de onoare fiind însăși împărăteasa Elisaveta Petrovna și toți diplomații străini, acreditați la Sankt-Petersburg.

În anul 1757 ambii soți au sosit în capitala Franței. Regele Ludovic al XV-lea și soția sa Maria Jesczynski au oferit oaspeților o recepție de neuitat, fără ceremonii protocolare. Abaterile de la etichetă se datorau alianței ruso-franceze în războiul de șapte ani contra Prusiei atenția și interesul neordinar față de acești aristocrați din Rusia aveau anumite conotații politice.

Inteligența și frumusețea scilpitoare a distinsei doamne din Rusia au produs o impresie puternică asupra Parisului, menționa un contemporan⁵.

În capitala Europei, cum era numit Parisul în acea vreme, soții Golițan au deschis un splendid salon, unde se reuneau cele mai luminate minți ale Franței, pentru a participa la discuții politice, literare și științifice. Amfitrioana deveni un moderator iscusit de conștiințe și valori perene.

Curând cneazul Dmitri Golițan fusese numit ambasador la Paris. După decesul prematur al principelui Antioh Cantemir la 31 martie 1744, Rusia nu a avut în capitala Franței un reprezentant de certă valoare.

Or, lumea mondenă, constrânsă de prejudecăți, cu aristocrați optuzi și înfumurați, nu era mediul unde fiica de domn moldovean ar fi respirat în tot largul...

Și e firesc că și-a găsit o prietenă intimă, nu o damă cu titluri înalte, de valoare îndoielnică de la curtea regelui Ludovic al XV-lea, ci o fiică de croitoreasă, dar înzestrată cu har. E vorba de tragediana Clairon de la Comedia Franceză. Parisul era scandalizat.

- Cum vine asta? – erau nedumerite marchizele și ducesele cu titluri nobiliare. – O aristocrată până în măduva oaselor, demnă de a purta coroană pe frunte, să se împrietenească cu o plebe fără scrupule?

Însă principesa Smaragda–Ecatrina Golitân a fost pe deplin conștientă de talentul neordinar al actriței franceze, pentru care însuși Voltaire a scris special drame și tragedii. Talentata artistă avea și

un caracter puternic. Ea a neglijat toate prejudecățile și, fără să-i fie teamă de furia regilor, a plecat să-l viziteze pe „Înțeleptul de la Ferney”, adică pe Voltaire, când acesta era exilat și blamat. Înzestrată cu imense resurse fizice și actoricești, tragediana Clairon a rămas ca un simbol în istoria teatrului francez. Și tot ea a organizat acțiuni de protest pentru redresarea poziției sociale și a drepturilor cetățenești pentru oameni din breasla sa – actorii, care în veacul al XVIII-lea erau considerați o paria a societății, disprețuiți până într-atâta, încât după trecerea lor pe alt versant al existenței, nu erau înmormântați în cimitire, ci dincolo de zidurile lor.

Parisul de atunci, afectat și duplicitar, era refractar la talentul autentic al actriței urgisite, a cărei viață a fost tot o tragedie. Mezina domnitorului Dimitrie Cantemir lua parte la suferința prietenei sale, sfătuind-o să plece în Rusia:

- I-am scris împărătesei Elisaveta despre suferințele tale. Scenele Rusiei se vor deschide în fața ta.

Împărăteasă răspunse cu generozitate la rugămintea Smaragdei. În „Palmyra Nordului”, cum era cunoscut Sankt-Petersburgul în Europa, tragediana franceză a fost înconjurată de grijă părintească, creându-i-se condiții excelente pentru spectacole de zile mari, în care a evoluat în toată splendoarea. Nimeni până atunci nu a cules atâtea aplauze frenetice pe noile scene ale celor două capitale rusești – Moscova și Sankt-Petersburg. Turneul a fost o sărbătoare de suflet pentru slujitoarea Melpomenei.

Nici gestul Smaragdei–Ecatrina nu a fost mai puțin generos decât al împărătesei. Ea a făcut cadouri împărătești actriței: bijuterii, giuvaere și blănuri de Siberia.

Or, cel mai impresionant dar, oferit prietenei sale de pe malurile Senei, a fost totuși portretul artistei în rolul Medeei, plutind printre nori pictat de Louis Michel Vanloo. Pânza a fost executată într-un limbaj cromatic distins. Și tot atunci, plasticianul francez a lucrat la portretul principesei de viță românească, realizând o piesă de

mare probitate⁶.

Louis Michel Vanloo, pictor francez la modă în acea vreme, anterior lucrase 18 ani la Madrid, învrednicindu-se de titlul de prim-plastician al regelui. Întors la Paris, devine favorit al curții și al aristocrației, reușind să facă portrete fastuoase de salon.

El a intuit cu precizie gusturile dominante de la mijlocul Veacului Luminilor, creând imagini firești și impozante în același timp. Elementele decorative sunt mereu prezente în pânzele lui, dar rostul lor este totdeauna motivat.

Vanloo o reprezintă pe principesa Smaragda–Ecatarina în salon, cu mâna dreaptă sprijinită pe un clavicord, iar în cea stângă ține un cățeluș nostim. Capul e grațios, fruntea lată, sprâncenele arcuite, ochii căprui, pe care genele îl fac mângâietori. Coafura e simplă, armonizată cu vârsta modelului.

Portretul evidențiază frumusețea feminină, dominată de eleganță. Corpul e înclinat puțin în dreapta, pe fața ei trece parcă o umbră de tristețe. Într-un cuvânt – vedem o doamnă frumoasă, fermecătoare. Vestimentația bogată (mantia căptușită cu hermină, rochie de mătase grea) evidențiază aristocratismul fiicei lui Dimitrie Cantemir.

În Secolul Luminilor era la modă realiyarea copiilor de pe tablouri, adesea la dimensiuni diferite de cele ale originalului. Având drept model portretul lui Vanloo, gravorul francez Rene Gaillard (1722-1785) a executat o gravură în două variante. O copie, ce include și blazonul familiei Golițan, a fost achiziționată de Muzeul de Arte Plastice din Chișinău în anul 1970.

Heraldistul român Ioan N. Mănescu descrie acest blazon în felul următor: „Două scurte ovale (Golițan – Cantemir) acolate, închise într-un singur cartuș baroc și înconjurare de o mantie cu coroană princiară. Conținutul scuturilor tratat foarte superficial, toată grija pentru cartuș, mantie, coroană”⁷.

Apropo, clavicordul, pe care se sprijină mâna dreaptă a doamnei Smaragda – Ecatarina, nu-i un simplu element decorativ al portretului. La palatele domnitorului Dimitrie Cantemir, atât în cel de pe malurile Bosforului (Constantinopol), unde era beizadean pe lângă sultan în timpul domniei tatălui său Constantin Cantemir (1612-1693), cât și în cele de la Moscova și Sankt-Petersburg, muzica era în permanență la ea acasă.

La Constantinopol, ostaticul cu multiple aptitudini învață limbi străine, istoria, dar este atras și de miracolul muzicii, creând un sistem de note muzicale, scrie un tratat de muzică orientală, fiind pasionat în deosebi de muzica franceză. Nu i-au fost străine nici petrecerile cu lăutari, el însuși fiind un interpret excelent al melodiilor și un dascăl talentat pentru alți amatori de inițiere în artă muzicii⁸.

La această etapă a vieții sale ostaticul moldovean a cunoscut satisfacția rapsodului și trubadurului, fiind „aplaudat pentru măiestria cântecului său. (El) înfiora cu virtuozitate coardele de sârmă ale tamburei, după cum melodiza trestia neielui (fluier asemănător cu cavalul nostru ciobănesc)”⁹.

Cercetătorul Serghei Fomin, autorul monografiei „Cantemireștii în arta plastică”, a descoperit în fondurile Arhivei Centrale a Actelor Vechi din Moscova sechestra averii domnitorului nostru. În lista obiectelor mobiliare sunt trecute „organe

în corp de lemn”, „gusle vechi”, „două tambure”, care denotă locul de cinste al muzicii în familia domnitorului¹⁰.

Nici arta componistică a domnitorului nostru n-a fost mai puțin impresionantă. Lucrările lui erau deosebit de populare în Turcia până la sfârșitul secolului XIX, fiind apreciate și în Occident.

În anul 1714 diplomatul de Ferriol, ambasador al Franței în timpul când Dimitrie Cantemir era la Constantinopol, a publicat „Aria dervişilor (călugări islamici)”. Ulterior Mozart a folosit motivele ei în baletul „Gelozie în serai” și opera „Răpirea din serai”¹¹.

În sfârșit, însăși Smaragda–Ecatarina Golițân, după aprecierile unui contemporan nu numai că interpreta la clavicord concerte dificile, dar și cânta arii foarte complicate¹².

Am punctat doar unele momente ale subiectului, sumar cercetat până acum, - Cantemireștii și muzica – pentru a demonstra profunda semnificație a unui element – clavicordul – din portretul mezinei lui Dimitrie Cantemir, pictat de maestrul Louis Michel Vanloo.

Portretul domniței denotă că Louis Michel Vanloo este un iscusit desenator, cu ochii obișnuiți să privească subiectul cu atenție deosebită și metodică și să le redea cu acea grijă, pe care nu o observăm decât la artiștii înzestrați cu mare talent.

În prospețimea culorilor și grafia lucrării se reproduce ca într-o oglindă, chipul sculptat parcă de lumină al unui descendent din spița Cantemireștilor, care a dat Moldovei trei domni și un scriitor – Antioh Cantemir, înalt apreciat de iluministul Montesquieu, de abatele Octavian Guasco, savantul Fontenele și criticul literar rus Visarion Belinski...

În toamna lui 1771 Smaragda–Ecatarina, încă tânără, trecu în lumea celor drepti, la Paris, după o boală incurabilă. Avea doar 51 de ani, frumusețea nu reuși s-o părăsească. Presa franceză a comentat pe larg valul de tristețe ce a cuprins Parisul la această veste tristă. Moartea ei a fost o grea pierdere pentru artista Clairon.

Corpul neînsuflețit al fiicei lui Dimitrie Cantemir a fost adus la Sankt- Petersburg, unde a fost înmormântat cu toate onorurile în cripta Alexandr Nevski într-o zi cu zloată de toamnă târzie.

...Împărăteasă Elisaveta Petrovna, susținătoare nedezmănițită a Smaragdei– Ecatarina, grav bolnavă, zăcea la pat. Se stingeau ultimele licăriri ale făcliei. În salonul de suferință din Palatul de Iarnă ea a fost vizitată de cneazul Dimitri Golițân, soțul Smaragdei.

- Măria Ta, - zise cneazul, - soția mea a lăsat cu gură de moarte o donație, pe care vreau s-o aduc la cunoștință: o sumă de bani pentru a fi destinată combaterii sterilității femeilor ruse și dezvoltării științei ginecologice în Rusia. Ea avea convingerea, că de sănătatea femeilor depinde soarta întregii națiuni.

Cucernica împărăteasă deschise larg ochii și-și făcu semnul crucii...

- Dar numai cu bani, chiar cât de grei ar fi ei, n-ai să faci ca femeile să devină gravide, - zise ea puțin descumpănită.

- Măria Ta, - replică cu atenție cneazul Dmitri Golițân, - soția mea s-a gândit

bine și a dat banilor o destinație specială: burse pentru studenții Universității din Moscova, pasionați de medicină. Cei mai talentați dintre ei vor putea pleca ca bursieri la Strasbourg, unde sunt pregătiți cei mai buni ginecologi și obstetricieni din Europa.

Evlavioasa împărăteasă binecuvântă intenția patriotică a distinsei doamne. Gestul ei a fost de bun augur. Istoricii medicinei ruse nu uită să amintească în studii, manuale și monografii, că la dezvoltarea medicinei din țară Smaragda– Ecaterina Golițan a adus o contribuție dintre cele mai prețioase. Așa a fost să fie, ca primii specialiști calificați în materie de ginecologie din Rusia să fie bursieri ai fondului inițiat de fiica lui Dimitrie Cantemir.

Din rândurile lor s-au ridicat medici-legende, care au înscris pagini de aur în istoria medicinei ruse. Printre ei se remarcă doi mari savanți: Nestor Maximovici– Ambodic și Alexandr Șumleanski. Împreună cu medicii autohtoni din generația lor, ei au înălțat primele redute (catedre, cursuri, prelegeri speciale) pe frontul ocrotirii sănătății mamei și copilului.

Trebuie să remarcăm, că primii ginecologi ruși au avut de înfruntat o rezistență ostilă din partea medicilor străini, stabiliți în Rusia.

Alexandr Șumleanski a devenit mai întâi celebru la Paris, unde s-a învrednicit de un titlu științific corespunzător celui de membru-corespondent al Academiei Medicale. Însă, revenind în Rusia, el se pomeni fără loc de lucru, deoarece catedrele de ginecologie și obstetrică erau ocupate de specialiști sosiți din Viena. La început a fost nevoit să facă traduceri pentru a-și întreține existența și la sfârșitul vieții sale a devenit obstetrician-sef al Moscovei.

Iată de ce Smaragda–Ecaterina Golițan a subliniat atât de insistent în testamentul ei, că bursieri urmează să devină doar tinerii autohtoni și nu de aiurea.

„Am deschis registrul vrăciuitorilor ruși din sec. XVIII, întocmit de Iacov Cistovici, - scrie prozatorul rus Valentin Pikuli, autor de romane istorice mult gustate de cititori în anii 70-80 ai secolului trecut, - și am rămas uimit: toți medicii erau de alte naționalități decât cea rusă. Pe alocuri am citit câte un nume rusesc. Mai ușor puteai să găsești rădăcini de jen-șen în ținuturile taigalei, la cercul polar, decât un medic autohton în spitalele Rusiei”¹³.

Or, peste ani bursierii principesei Smaragda–Ecaterina Golițan, născută Cantemir, au pus o piatră de temelie la începuturile dezvoltării ginecologiei și obstetricii ruse. Treptat, în modul cel mai firesc, locul doftoroaielor din Rusia, care moșeau cum credeau ele că-i mai bine, ajutând lehzelor să-și restabilească sănătatea după naștere, îl ocupau medici calificați, cu cunoștințe dobândite în centrele universitare europene.

E plăcut să constatăm că momentul fericit al începuturilor mișcării pentru sănătatea femeilor ruse este nemijlocit legat de numele mezinei domnitorului Dimitrie Cantemir.

Principesa din spița Cantemireștilor a lăsat posterității și un impresionat edificiu în centrul istoric al Moscovei – primul spital orășenesc. În saloanele lui și astăzi medicii ajută suferinzilor să-și ogoiască durerile.

„Mulți moscoviți și oaspeți ai capitalei, - menționează cercetătorul rus Sergei Fomin, - cunosc prea bine instituția medicală – spitalul municipal nr. 1 de pe

bulevardul Lenin (ПЕРВАЯ ГОРОДСКАЯ БОЛЬНИЦА). Vechii moscoviți o mai numesc Golițânscaia”.

Unul dintre inițiatorii construirii edificiului spitalicesc a fost Ecaterina Dmitrevna (Cantemir – Golițâna – N.D.). Ea a alocat la edificarea spitalului 850 mii ruble aur, pe care i-a primit drept zestre de la tatăl ei, Dimitrie Cantemir, domnitorul Moldovei¹⁴.

Și mama sa, Anastasia Ivanovna Trubețcaia, înainte de a trece în lumea umbrelor, a făcut o donație substanțială în favoarea primei instituții spitalicești din Moscova¹⁵.

În holul acestui spital fusese expus mulți ani la rând portretul principesei Smaragda–Ecaterina Golițâna, pictat de ilustrul maestru al culorilor Louis Michel Vanloo, alături de portretul soțului ei Dmitri Golițân. Tot aici și-au găsit loc și alte pânze ale plasticienilor francezi, achiziționate de soții Golițân în capitala Franței.

Ulterior multe dintre pânzele galeriei spitalicești au fost scoase la licitație de moștenitorii averii soților Smaragda–Ecaterina și Dmitri Golițân. Unele tablouri au dispărut fără urmă și n-au mai fost admirate la expoziții.

Portretul Smaragdei–Ecaterina Golițân a fost plăsmuit sub o stea mai fericită și a supraviețuit vitregiei timpurilor. Din 1918 până în 1927 el s-a aflat în fondurile pinacotecii „Tretiakov”, apoi a ajuns în posesia Muzeului de Arte Plastice „A.S. Puskin” din Moscova. După comasarea mai multor colecții de tablouri, toate aparținând plasticienilor francezi, lucrarea lui Louis Michel Vanloo a completat expoziția permanentă „Artă Franceză din sec. XVI-XX” a prestigioasei instituții muzeale din Moscova.

Pânza lui Vanloo, având rarissima însușire de a fascina amatorii de artă plastică, a fost admirată de cunoscători ai picturii și numeroși vizitatori la expozițiile de prestigiu, vernisate în saloane, pinacoteci și săli specializate din Bordeaux (1968), Paris (1965), Sankt-Petersburg (1908) și Moscova (1918, 1965)¹⁶.

Cu tot regretul constatăm, că portretul are o etichetă cu o inscripție unilaterală: „E. D. Golițâna”, adică s-a omis prima literă a celui de al doilea prenume al principesei Smaragda. S-a recurs la o etichetă, care nu acoperă genealogia pe linie paternă a fiicei lui Dimitrie Cantemir.

Ar fi mai judicios, dacă la o nouă reevaluare a patrimoniului muzeal, s-ar recurge la traducerea inscripției autorului Louis Michel Vanloo: „Portrait de la princesse Ecaterina-Smaragda Golitsyna”, născută Cantemir”, după care ar urma anul realizării „1759”.

Note și referințe bibliografice

¹ În anul 1711, după înfrângerea în bătălia de la Stănilești dintre ruși și turci, când domnitorul Dimitrie Cantemir părăsea Moldova avea patru fii și două fiice: Maria, Matfei (Matei), Constantin, Șerban (Serghei), Smaranda (Smaragda), Antioh (toți din prima căsătorie cu Casandra Cantacuzino, fiica domnitorului muntean Șerban Cantacuzino (1678-1688).

Din a doua căsătorie a domnitorului cu cneaghinea Anastasia Trubețcaia s-a născut mezina Smaragda – Ecaterina.

Doi fii ai domnitorului - Ion și Petru – născuți la Harikov au decedat la vârsta prunciei în anul 1712.

² БЕЛИНСКИЙ В.Г. - **Избранные произведения**. Москва, 1949. - С. 776.

³ МАЙКОВ Л. Н. – Княжна Мария Кантемирова // **Русская Старина**. 1893, №. 1-3.

⁴ ПИКУЛЬ Валентин. – *Три возраста Окени-сан* // **Новеллы о женщинах**. Калининград, 1993. - С. 300-301.

⁵ ФОМИН Сергей. – **Кантемиры в изобразительных материалах**. Кишинев, 1988. - С. 45; ПИКУЛЬ Валентин. – *Три возраста Окени-сан* // **Новеллы о женщинах**. Калининград, 1993. - С. 301.

⁶ КУЗНЕЦОВА И. А. – **Французская живопись XVI - первой половины XIX века**, Каталог. М., 1982. - С. 88. nr. 747.

⁷ MĂNESCU Ioan - *Stemele lui Dimitrie Cantemir și locul lor în heraldica Țărilor Române* // **Revista Arhivelor**. 1973, nr. 3, p. 48, nr. 11 „f”.

⁸ BURADA Theodor. - **Scrierile muzicale ale lui Dimitrie Cantemir**. București, 1911. Citat după: BISTRIȚEANU A. - *Creația populară ca preocupare și izvor de inspirație la D. Cantemir și N. Bălcescu* // **Studii și cercetări de istorie literară și folclor**. tomul II. 1953. - P. 23.

⁹ BISTRIȚEANU A. - *Op. cit.*, p. 26.

¹⁰ ФОМИН Сергей. – **Кантемиры в изобразительных материалах**. Кишинев, 1988. - С. 44.

¹¹ *Ibidem*, p. 44.

¹² *Ibidem*, p. 44.

¹³ ПИКУЛЬ Валентин. – *Op. cit.*, p. 304.

¹⁴ ФОМИН Сергей. – *Op. cit.*, p. 48-49

¹⁵ *Ibidem*, p. 49.

¹⁶ КУЗНЕЦОВА И. А. – *Op. cit.*, p. 89.

A DESCENDANT FROM THE GEANEALOGICAL TREE OF THE CANTEMIRISTS

Abstract

The author wanted to contribute to the celebration of the Cantemir year, through writing about his youngest daughter - Smaranda-Ecaterina Cantemir. A portrait that shows the face of the princess takes part from the permanent exhibition „The French art from the XVI-XX century” of the prestigious Museum of Fine Arts „A. S. Pușkin” from Moscow.

Smaranda-Ecaterina Cantemir was a honor lady at the Russian imperial palace. After her wedding she lived many years in Paris, where her husband, Dmitri Golițan, had the function of Russian ambassador in the capital of France. In Paris Cantemir's daughter kepted a place where celebrities of the French culture and literature gathered together.

Even now in Moscow works the first hospital institution from Russia built with the financial aid of the daughter of the Moldavian king.